

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . . Din 50.— mesečno Din 5.—
za pol leta . . . „ 25.— za inozemstvo „ 80.—

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Breg 12.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglasi se računajo po tarifu. — Poštno-čkovni račun št. 13.236.

K političnemu položaju.

Med vlado in Radičevo stranko se vrše pogajanja o njenem sodelovanju, ki se bodo končala na ta način, da bo poslala Radičeva stranka štiri ministre v vlado. To je bilo pričakovati že zato, ker bi v nasprotnem slučaju zelo kmalu nastala ministrska kriza. Le z aktivnim sodelovanjem Radičeve stranke in s prevzetjem polne odgovornosti je mogoč obstoj sedanje vlade, ker ne more živeti od negotovosti, kakšne volje bo Stefan Radič, ki bi v nasprotnem slučaju omogočil samo zvezo radikalcev, davidovičevcev, Jugoslovanskega kluba in muslimanov, s čemer bi se seveda tudi znatno preobrnili ugodni položaj, v katerem se nahaja danes Radičeva stranka. Na drugi strani bi se prihodnje volitve v narodno skupščino tudi ne vršile tako »svobodno«, kakor si želi Radič, ako bi njegovi ljudje ne sodelovali v vladi.

V vsem sedanjem političnem boju se čimdalje jasneje kaže, da so koalicijske stranke, ki tvorijo sedanjo vlado, pravzaprav popolnoma odvisne od dvoboja med Pašičem in Radičem. Ako ne gredo z Radičem, morajo s Pašičem, z enim ali drugim ekstremom, kar seveda znatno zvišuje negotovost sedanjega političnega položaja. Radič je na nedeljskem zborovanju svoje stranke v Zagrebu odkrito dejal, da hoče doseči samostojno Hrvatsko z lastnim parlamentom in da bo šele tedaj, ko bo to doseženo, mogoč sporazum s Srbi. Koliko časa bo spričo teh zahtev Radičeve stranke mogoče njeno sodelovanje z Davidovičem, je seveda drugo vprašanje.

Zaenkrat seveda vprašanje samostojne Hrvatske še ni aktualno in zato je sporazum med vlado in Radičem postal v toliko utrjenejši, ker vstopi Radičeva stranka v vlado. Jasno je, da je vodilna misel vse Davidovičeve politike bila od početka ta, da pritegne Hrvate k aktivnemu sodelovanju bodisi v

parlamentu, bodisi v vladi. Zakaj znano je, da se na vladi vsaka stranka kolikortoliko ubije, za kar nudi n. pr. najboljši dokaz naša SLS, ki jo cukajo od vseh strani, naj izpolni dane obljube. Račun Ljube Davidoviča gre pravzaprav tudi za tem, da bi Radiča s sodelovanjem v vladi — kompromitiral. Pokaži sam, kaj znaš, da ne boš vedno samo zabavljaj! — to je vodilno geslo Davidoviča. Davidovič ima deloma prav, toda ravno v Radičevem slučaju se zna morebiti njegova politika ponesrečiti, ker je Radičovo prijateljstvo obljubljenemu samo na odpoved — do prihodnjih volitev!

Radič napoveduje prava pogajanja za rešitev hrvatsko-srbskega spora šele po volitvah. Med tem časom pa se bo gotovo pojavilo vse polno možnosti za spore, preko katerih vlada na podlagi dosedaj ustvarjenih dogovorov ne bo mogla preiti. Te možnosti se bodo vsekakor pojavile tudi ob sodelovanju Radičevih zastopnikov v vladi, ako bodo hoteli ostati zvesti svojim principom tako na eni kakor na drugi strani. In tako bomo prehajali iz krize v krizo.

Vlada odlaga sklicanje parlamenta seveda v prvi vrsti zato, da bi prej že popolnoma razčistila svoje razmerje z Radičevo stranko. Važna notranja in zunanja vprašanja jo niso mogla prisiliti do tega, da bi sklicala narodno skupščino. To dokazuje, da se ne čuti dovolj trdno, dokler ne razčisti razmerja z Radičevo. Seveda to razčiščenje, kakor smo že rekli, ne more biti definitivno.

Razvoj dogodkov more pokazati samo pravilnost stališča, ki ga je naš list vedno zastopal in to je, da ni mogoča ureditev naših notranjih političnih razmer prej, dokler se vodilne stranke ne sporazumejo o glavnih in temeljnih točkah revizije ustave, ki jo zahtevajo.

Kaj hočejo?

Ko stopajo radičevci v vlado, je popolnoma nejasno, kakšno stališče zavzema SLS napram stališču HRSS o samostojnosti Hrvatske, kako si zamišlja revizijo ustave, kdaj naj se ta revizija izvede itd.

Mi smo že takoj ob početku, ko je pričel izhajati naš list, opozorili na to, da je pot do revizije ustave dolga, da zna trajati več let in posebno dolgo, da zna trpeti, ako se vodilne najmočnejše stranke ne sporazumejo prej o glavnih načelih revizije ustave. Ugotovili smo, da more brez tega prinesti boj za revizijo ustave nepopravljivo škodo interesom ljudstva, ker mora v tem boju zastati vse delo na zakonodajnem in narodno-gospodarskem polju.

In kaj vidimo?

Danes imamo vidne dokaze, da se vse to godi, kar smo napovedovali lani, predno se je sestala sedanja narodna skupščina. Danes vidimo, da so bile vse napovedi o čimprejšnji reviziji ustave prezgodnje in da bomo čakali še par let, predno pride do uresničenja te revizije, četudi so sedaj prišli tudi Hrvati v belgrajski parlament.

Vzemimo slučaj, da se sedanja vlada vzdrži z Radičevo pomočjo dalje časa. Potem bo prva njena naloga, da spravi v narodni skupščini pod streho državni proračun za prihodnje proračunsko leto, za kar potrebuje več mesecev, rešiti ima par najnujnejših zakonov, nakar bi morebiti lahko razpisala volitve, ako bi za to dobila mandat. Po načrtu Stjepana Radiča bi se šele

po teh volitvah pričela pogajanja za revizijo ustave in bi se pravi ustavni boj razvil pravzaprav nekako sredi prihodnjega leta. Vsekakor bi trajal precej časa, če pomislimo, da si stranke sedanje vladne večine niso niti v najglavnejših nazorih notranje ureditve države edine in da more ravno to nuditi glavni vzrok dolgotrajnim zamudnim pogajanjem, kakor tudi ustvaritvi takega političnega položaja, ki bi bil današnjemu diametralno nasproten.

Prihod Radičevih poslancev v belgrajski parlament ter njihov vstop v sedanjo centralistično vlado še ne pomenja rešitve položaja, pač pa samo to, da se hoče Radičeva stranka vsaj še za enkrat boriti za svoja načela na parlamentaren in zakonit način. To je tudi nekaj. Obenem pa je sodelovanje Radičevih poslancev v narodni skupščini priznanje, da njihova prejšnja abstinenca v ustavotvorni skupščini ni bila na mestu in da je ravno radi te abstinence ves čas od sprejetja vidovdanske ustave izgubljen, ker bi s sodelovanjem Hrvatov v konstituenti bilo ustavno vprašanje že rešeno, medtem ko se danes šele načinja in nas vodi v nove trzljaje. Prazen je izgovor, da bi tedaj lahko radikali in demokrati preglašovali vso opozicijo, ker tudi danes ni izključena možnost ponovne koalicijske vseh demokratov in radikalcev, kakor tudi vseh priveskov, ki gredo z vsako večino.

Mi vidimo iz vsega, kako dolgotrajen je pri nas boj za ustavo, za notranjo ureditev države samo radi tega, ker ne pričenjajo vodilni politiki graditi hiše od temelja. Seveda, brez kompromisne poti, brez popuščanja od ene in druge strani,

se tudi temelji ustvariti ne dajo in zato še manj solidna hiša. Pri nas ne uvidevajo politiki, da morejo svoje nazore uresničiti le stopnjema, sporazumno z drugimi strankami. Ta sporazum more seveda edinole odgovarjati politični moči in sposobnosti posameznih strank.

Ker te kompromisne poti ne poznamo, zato smo tudi še popolnoma na nejasnem, kako naj izgleda tolikrat napovedani »sporazum« med Hrvati in Srbi ter kako vlogo naj igramo Slovenci pri sklepanju tega sporazuma. Zato smo si tudi na nejasnem, kdaj bo došlo do tega sporazuma in koliko časa bo trajal takozvani ustavni boj v škodo vsakdanjih ljudskih potreb.

Najbolj pa smo si na nejasnem, kakšno vlogo igra pri vsem tem SLS. Spoznavamo pač njeno mežikanje na vse strani, ne vemo pa, kaj hoče pravzaprav doseči za naše slovensko ljudstvo, — ne samo zase. Kakšno vlogo igra v hrvatsko-srbskem sporu, kako varuje slovenske koristi? Od vsega tega mi nič ne vemo in zdi se nam, da tudi voditelji SLS sami ne vedo, kakšno stališče naj zavzemajo v danem slučaju. Kakor bo pač kazalo, si brčkone mislijo, pri čemer pa seveda ne računajo, da se znajo Hrvati in Srbi sporazumeti, ne da bi njih vprašali za svet.

Nejasnost obrisa bodočega dela in skupnih temeljnih smernic strank, ki se izrekajo za revizijo ustave, nam torej napoveduje, da še ni konec vrenja v naši notranji politiki, da se šele pričinja. Ali more biti to v korist ljudstvu? Upravičeno je vprašanje, kaj hočejo? Naj nam pokažejo točno izdelan načrt svojega sporazuma!

Radičeva stranka v vladi.

Torkov „Hrvat“ poroča o vstopu Radičeve stranke v vlado nastopno:

Včeraj popoldne (v ponedeljek) je imelo predsedništvo HRSS sejo, na kateri se je razpravljalo o tem, kako se naj izvedejo sklepi hrvatskega narodnega zastopstva z ozirom na vstop v vlado. Sklenjeno je, da odideta podpredsednika HRSS gg. dr. Maček in Predavec v Belgrad in najprej sondirata teren za ministra brez listnice. Ako ostane vlada pri želji, da naj bo HRSS v vladi zastopana po svojih zastopnikih, potem bo HRSS sprejela vsa štiri ministrska mesta, ki so nezasedena. Ne zahteva se nobena rekonstrukcija ali izmenjava portfeljev zato, da ne bo v ničemer prizadeta občutljivost, ker ima vstop HRSS v prvi vrsti nalogo, da okrepi vlado v največji meri. Edina izprememba bo pri agrarni reformi. Sedanji minister za agrarno reformo g. Vesenjāk je bolan. Ker ima dva portfelja, bo listnico za agrarno reformo prepustil HRSS. To se mora

urediti v največjem sporazumu. Vstop v vlado se ima izvršiti že ta teden. Ker sta prosti dve ministrstvi: za šume in rude ter za izenačenje zakonov, a poleg tega tudi za socialno politiko, ki ga sedaj upravlja dr. Behmen, bi potem dobila HRSS naslednja ministrstva: za agrarno reformo, izenačenje zakonov, socialno politiko in za šume in rude. Ministrstvo za agrarno reformo bi prevzel posl. Predavec, za izenačenje zakonov dr. Maček, za socialno politiko dr. Krnjevič, za šume in rude inž. Košutić.

„Hrvat“ pravi nadalje: HRSS je v ministrstvo delegirala take kandidate, ki bodo naprednim srbijanskim ministrom dali svobodoumno demokratsko smer napram muslimanom in Slovincem, ki so zastopniki konzervativne smeri, s katerimi pa se bo vsekakor strinjala v politiki.

Iz zadnje opazke je razvidno, da bo dr. Korošec moral še tako plesati, kakor mu bo žvižgal Radič.

Naročajte in širite „Ljudski tednik“!

Umor Todora Aleksandrova.

Dasi je javnost navajena na krvave obračune med bolgar. strankami, vendar jo je presenetila vest o umoru voditelja makedonskih vstajev Todora Aleksandrova, o katerem se je v zadnjem času mnogo govorilo.

O umoru Todora Aleksandrova poročajo:

Todor Aleksandrov je dobil od svojih prijateljev poziv, naj pride na sestanek v bližini naše meje. Aleksandrov se je odzval temu pozivu v spremstvu svojih zvestih prijateljev Gruje Vlahova in Tinče Vretenarova. Ko so prispeli blizu srbske meje, so nekateri drugi spremljevalci ubili Aleksandrova in pobegnili. Truplo umorjenega so našli na licu mesta po dveh dneh. Tja je potem prispel general Protogerov, ki je na licu mesta svečano pokopal umorjenega. Pogrebu so prisostvovali mnogi člani in prijatelji Todora Aleksandrova. Ob tej priliki je imel Protogerov daljši govor, v katerem je pozival vse člane makedonskih organizacij na krvavo osveto. Pristaši Todora Aleksandrova so nato odšli v Sveti Vrač blizu naše meje, kjer bivajo pristaši Alekse Vasiljeva, ki je obdolžen umora Todora Aleksandrova. Tam je prišlo do krvavega obračunavanja med obojnima taboroma. — General Protogerov je proglasil za morilce Aleksandrova Petra Čavljejeva, Aleško Vasiljeva, generala Atanasova in Cankova, ki so tudi pripadali makedonskim organizacijam.

Stanovanjski zakon.

Vladni listi so poročali, da izdeluje ministrstvo za socialno politiko nov stanovanjski zakon, ki bo stopil v veljavo 1. januarja 1925. Poslovni lokali po novem zakonu ne bodo več uživali varstva. Gotova vrsta najemnikov bo še uživala zaščito zakona, vendar pa se bo dovolilo zvišanje najemnine, pri čemer naj bi se predvsem upoštevali gospodarsko slabejši hišni posestniki in stanovanjski najemniki.

Dasi ne moremo izrekatj v naprej sodbe o novem stanovanjskem zakonu, ki se šele izdeluje, vendar pa sodimo, da so prazne obljube vladnih krogov, da bo novi stanovanjski zakon zadovoljil tako hišne posestnike kakor najemnike.

Ako hoče vlada dopustiti, da se zvišajo najemnine na predvojno zlato vrednost, potem bi morala v prvi vrsti tudi skrbeti, da bi delojemalci prejeli svoje dohodke v predvojni zlati vrednosti. Tega pa ne more storiti niti za svoje državne uslužbenice, katerih plače tvorijo nekak regulator splošnemu delovnemu trgu.

Dokler tudi država sama ne bo gradila poslopja za svoje urade, ki so večinoma povsod nameščeni po zasebnih hišah, dokler država

Todora Aleksandrova so ubili pristaši takozvane ilendenske organizacije, ki so hoteli prevzeti v svoje roke vodstvo makedonske organizacije.

Todor Aleksandrov je bil rojen l. 1880. ter je posejal gimnazijo v Skoplju. Bil je učitelj v krajih Kočane in Štip. L. 1904. je moral pobegniti radi zarote proti Turkom. Bil je večkrat zaprt in zelo ambiciozen človek, ki je končno postal v boju za samostojnost Makedonije vodja makedonske revolucionarne organizacije. Med vojno je bil v službi Nemčije in Bolgarske. L. 1919. je bil pod Stambolijskim zaprt ter je naša vlada zahtevala njegovo izročitev, ker je izvršil med vojno nad srbskim prebivalstvom mnoge zločine. Prijatelji so mu pomagali do bega iz ječe, nakar je organiziral pet komitaških čet, ki so se borile za samostojnost Makedonije pod njegovim vodstvom. Stal je v tesnih zvezah tudi z albanskimi oblastmi in italijansko vlado. Padel je od krogle ljudi, ki so se hoteli polastiti njegovega mesta. Znani vodja ilendenske organizacije Zankov, ki ga podpira sedanja bolgarska vlada, ker se bori za pripojitev Makedonije k Bolgarski, je pričel akcijo proti makedonstvujočim, ki se bore za samostalnost Makedonije. Sedaj se bodo seveda začeli boji med ilindensko in makedonsko revolucionarno organizacijo, kar je napovedal že general Protogerov povodom pogreba Todora Aleksandrova.

sama ne bo skrbela, da pride industrija, obrtnik in delavec do služka, tudi misliti ni, da bi se mogli približati računanju plač v predvojni zlati vrednosti in tudi ne bo konca pomanjkanja stanovanj.

S to stvarjo pa niso samo v zvezi državna dela, temveč splošno narodno gospodarstvo, v prvi vrsti valutno vprašanje. Stabilizacija valute je več vredna kakor hitro njeno dviganje, ki onemogoča vsako trajno kalkulacijo podjetnikom in trgovcem in ki ravno vsled tega zadržuje večjo podjetnost.

Stanovanja, delo, brezposelnost, valuta in pametno državno gospodarstvo so v tako tesni vzročni zvezi, da je o eni stvari brez zveze z drugim skoro nemogoče razpravljati. Zato stanovanjski problem ne bo rešen z novim stanovanjskim zakonom, ki bo brez rešitve ostalih vprašanj ostal krpa papirja.

Nemogoče je zadovoljiti hišne posestnike in najemnike, dokler prvim ne bo zagotovljeno popolnoma prosto razpolaganje s stanovanji, drugim pa zadostno število stanovanj in toliko plačilno moč, da bodo lahko plačevali najemnino, ki bo odgovarjala davkom,

o svojem prihodu, a ni mu prišla nasproti.

V take in enake misli zatopljen je prispel na prostorno dvorišče pred hišo. Radovedno se je oziral po svojih gospodarskih poslopih, ne da bi kje opazil človeka. Z nekako temno slutnjo v srcu je planil v vežo in od tam v slabo razsvetljeno sobo. Na pragu je obstal in nemo strmел v starko, sedečo pri mizi.

„Mati, ali ste vi?“

„Jaz sem, Peter!“ je vzkliknila dobrosrčna starka. „Hvala Bogu, da si prišel!“

„Kje pa so drugi?“

„Otroci že spijo, dekla Jera je šla v mlin...“

„In Neža... žena?“

„Je zdrava.“

„Mati! Kaj se je zgodilo? Kaj mi prikrivate?“

„Nič posebnega... Tu k meni se vsedi in vse ti povem!“ je odgovorila mati v vidni zadregi. „Saj veš,“ je notem nadaljevala, „naša kmetija zahteva mnogo navora. Po tvojem odhodu smo vse tri trpele kakor živina. Noč in dan smo se trudile, a kljub temu je delo zaostajalo, ker ni

vzdrževanju in obrestovanju stanovanj.

Karkoli obetajo vladni listi o ugodni rešitvi stanovanjskega vprašanja s 1. januarjem prihodnjega leta, je sposobno zbujati prazne iluzije hišnim posestnikom

in najemnikom, rešitve problema pa ne more prinesti, dokler se ne odpravijo vzroki pomanjkanja stanovanj, ki izvirajo iz splošnega državnega gospodarstva.

Toliko smo hoteli zaenkrat ugotoviti.

Komunisti in SLS.

V Ljubljani izhaja pod novo vlado „Delavsko-kmetijski list“ namesto prepovedanega komun. „Glasa svobode“ in „Strokovne borbe“. Ta list bere sedaj hude levite voditeljem SLS. Znano je še, kako so se voditelji in časopisje SLS zavzemali pod prejšnjo vlado za komuniste, danes pa, ko sede voditelji SLS sami v vladi, preganja ta vlada komuniste ravnotako kakor prejšnja, komunisti so še vedno zaprti po ječah, kar najbolj dokazuje, da prijateljstvo voditeljev SLS nič vredno ni in da so ti ljudje samo takrat prijatelji, kadar koga potrebujejo.

Cujno kaj pravi komunistični »Delavsko-kmetijski list«.

Tako-le pravi: „Pribičevićeva vlada nas je vrgla v zapore in klerikalna nas drži še dalje notri.“

„Slovenec“ je poročal, da so bili dr. Lemež in tovariši oproščeni obtožbe, da so ob proslavi 1. maja v Ljubljani zakrivali hudodelstvo po zakonu o zaščiti države. „Slovenec“ je ob tej priliki zapisal: „Svoji in prijatelji pa so obkrožili oproščene in so jim čestitali ter jih z navdušenim veseljem zopet sprejeli v svoj rodbinski in prijateljski krog.“

„Delavsko-kmetijski list“ pa piše: „Sodišče je uvaževalo zagovore in je vse obtožence oprostilo. A. ss. Lemež, Osterc in Gorenc, ki so v

preiskovalnem zaporu od 13. julija dalje še radi ne vemo česa, so bili odvedeni nazaj v zapore. Klerikalni „Slovenec“ hoče torej nalagati javnost, da so vsi radi komunizma osumljeni delavci na prostem, dočim jih je v resnici še vedno okrog 40 v ljubljanskih in celjskih zaporih! Tako se lažejo klerikalci očito v obraz, da bi prikrili za nje težko usodno resnico, da se še vedno drži pod njihovo vlado v zaporih žrtve orjunskega terorja, dočim teroristi popolnoma svobodno delujejo dalje.“

Na drugem mestu piše v polemiki s krščansko-socialno „Pravico“ novi komunistični list: „Nova vlada je popolnoma obdržala proti delavstvu ono izjemno stanje, ki ga je ustvaril Pribičević. Nova vlada ni ukrenila še ničesar, da se delavstvu storjene krivice popravi. Delegaciji delavstva, ki je protestiralo proti temu, je vlada odgovorila, da nima časa za delavska vprašanja, ker celo delo nove vlade obstoji v tem, da spravila svoje ljudi do korit.“

Tako se torej časte nedavni najpristrčnejši in najiskrenejši prijatelji med seboj. Seveda, ako se primerja pisava časopisja SLS zadnje mesece z sedanjimi dejanji, je jasno, da kuha komuniste huda jeza, ko vidijo, kako so ostali na cedilu. Kdor se med otrobe meša....

Politični pregled.

Vstop Radičeve stranke v vlado.

Velika pozornost se je zadnje dni posvečala v političnih krogih vstopu Radičeve stranke v vlado. Radičeva stranka želi imeti v vladi vsaj enega svojega zastopnika, ki bi imel značaj ministra brez listnice in bi bil v resnici minister za Hrvatsko. Vlada pa na drugi strani želi, da bi Radičeva stranka poslala v ministrstvo vsaj dva svoja človeka oziroma da bi zasedla več resortnih ministrstev. O tej stvari je pretekli petek sklepalo v Zagrebu hrvatsko narodno zastopstvo ter so bili sklepi proglašeni na velikem shodu Radičeve stranke, ki se je vršil v nedeljo v Zagrebu ter se ga je udeležilo na tisoče hrvatskih kmetov in drugih ljudi.

Seja hrvatskega narodnega zastopništva.

Na seji hrvatskega narodnega zastopništva pretekli petek v Zagrebu se je sklenilo, da HRSS sodeluje v vladi ter je bil ta predlog po poročilih listov sprejet soglasno. Na ma-

nifestacijskem zborovanju svoje stranke v Zagrebu je Radič v nedeljo tudi naznanil, da stopi njegova stranka v vlado, da ji pomaga izvesti program, t. j. pošteno upravo, svobodne volitve in po volitvah pošten sporazum.

Radičeva stranka dobi štiri ministre.

V terek dopoldne sta prispela v Belgrad delegata HRSS posl. dr. Vladimir Maček in posl. Ivan Predavec, ki sta poblaščena voditi pogajanja z vlado, da HRSS aktivno sodeluje v vladi. Po prihodu sta konferirala z ministrskim predsednikom. Ker sta bila odsotna notranji minister Nastas Petrovič in minister dr. Korošec, se definitivna pogajanja za vstop radičevcev niso mogla takoj pričeti, marveč je sledila samo izmena misli. Tozadevna pogajanja so se pričela zato šele včeraj dopoldne, ko sta se vrnila v Belgrad Nastas Petrovič in dr. Korošec. Vprašanje vstopa se ima v nekaj dneh popolnoma likvidirati. Radičevci zahtevajo zase štiri ministrska mesta.

A. K.:

Povratek.

Lazarjev Peter se je vračal iz vojnega ujetništva. Z glavne ceste je krenil na stezo, vodečo gori po rebri do njegove hiše, ki se je kakor sramežljiva nevesta skrivala v sencah večernega mraka.

„Blížam se domu!“ je Peter radostno vzkliknil. Pospesil je korake, v njegovem duhu pa so vstali obrisi dogodkov zadnjih let. Ravno po tej stezi so ga spremljevali njegovi dragi, ko je odhajal na vojsko. Težko je bilo slovo od matere, žene in otrok, a kljub temu je junaško premagal loze. Potem je bil v Karpatih. Boj z brati mu ni ugajal, zato je pobegnil k Rusom. Prepotoval je neizmerne pokrajine: videl je matuško Moskvo in širne stepe, živel je na obrežju Dnjepira in Dona, delal je v raznih tovarnah in na polju. Dobro se mu je godilo, posebno zadnje čase je bil popolnoma zadovoljen s svojo usodo.

Sedaj je zopet tu. Od doma je ves čas vojnega ujetništva prejel samo dve dopisnici. Bog vé, če so vsi zdravi, iz Ljubljane je ženo obvestil

bilo moškega pri hiši. Začela se je setev, a nismo mogle dobiti človeka, da bi zoral naše njive. Končno je prišel Rus.“

„In potem?“ je silil Peter.

„Moram priznati, da je bil prijazen in marljiv mladenič. Vsi vaščanje so ga radi imeli, zato ni čudno, da se je naposled tudi Neži prikupil. Minolo zimo je odšel, tri mesece pozneje pa je Neža — povila hčerko.“

Peter je zadržal, krčevito zastokal in omahnil z glavo na mizo.

„Odpusti ji,“ je s prosečim glasom nadaljevala starka, „saj se dovolj pokori! Od tistega časa vedno joka, a včeraj, po prejemu tvojega pisma, je obupno pograbila otroka in zbežala od doma. Da prepričim še večjo nesrečo, sem šla za njo ter jo spremila k njenim staršem.“

Peter je nemo slonel na mizi, ne da bi slišal zadnje besede matere. Dozdevalo se mu je, da pada v globok in ozek rov. V prsih ga je stiskalo, dokler ni za hip, omamljen vsled duševne boli, pozabil svojo bridko sedanost.

Kje je? Ali ni zopet v Rusiji? ... Lahek veter veje po stepi in ziblje

zlato klasje žitnih poljan, med poljanami pa koraka Peter s svojo Vasiljo. Otožen je njen krasni obraz in solzne so črne oči... Hej, poleg pota je hrast! In tam v njegovi senci je večkrat v objemu dekleta pozabil na dom, ženo in otroke.

Glej, drobna Vasilija je huda! Z boleznim nasmehom na ustnih mu preti s prstom ter ga spominja žene. „Pjotr, ali si ti kaj boljši?“ ga vprašuje. „Kaj ne veš, da kipeča kri ne pozna vezi in dolžnosti? Odpusti Neži, saj sem tudi jaz tebi odpustila!“

Peter je dvignil glavo in s strmečim pogledom blodil iz kota v kot. Hipno je vstal in z odločno besedo vprašal: „Kam je šla Neža?“

„Domov.“

„Ali se vrne?“

„Ne vem.“

„Mati, jutri pojdite tja in jo dovedite nazaj! Vsi smo grešniki in ne smemo soditi drug drugega... Pa hčerko naj prinese. V naši hiši bo tudi za njo dovolj kruha.“

Pogajanja radičevcev z vlado.

O pogajanjih radičevcev z vlado glede njihovega vstopa v ministristvo je bil izdan oficijelni komunike, ki pravi, da gg. Maček in Predavec, pooblaščenca od svoje stranke, sta izjavila g. Davidoviču, da je njuna stranka v interesu nadaljnega izvajanja vladine politike pripravljena tudi direktno sodelovati v vladi po svojih parlamentarnih zastopnikih. G. Davidovič je to izjavo, ki pomeni korak dalje v skupnem delu sprejel z zadovoljstvom na znanje, ter jo bo javil ministrskemu svetu radi nadaljne izvedbe. Nato so bile izmenjane misli o konturah definitivnega sporazuma ter o načinu in času, kako in kdaj bi se moglo pristopiti njegovi izgradbi. Listi poročajo, da je sicer prišlo do načelnega soglasja, da vstopijo radičevci v vlado in tudi glede resortov in kandidatov so se v glavnem sporazumeli, toda pokazalo se je, da je te stvari smatrati še le za zaključne formalne točke

sporazuma, glede katerega pa ni prišlo do nikakega sklepa. G. Davidovič je moral odkloniti Radičevo tezo, da gre le za »mali sporazum«, ki naj obstoja v tem, da vlada s sodelovanjem radičevcev izvede svoj parlamentarni delovni program, potem pa gre na volitve, po katerih naj se šele išče podlaga za končni sporazum med Hrvati in Srbi. Davidovič je zastopal stališče, da se mora pred vstopom radičevcev razčistiti njihovo stališče napram državi in monarhiji, ako se hoče računati na to, da bo sedanji režim izvedel svoj delovni program in dobil potem volilni mandat. Ker delegata HRSS nista imela v tem oziru nobenih pooblastil, sta se vrnila v Zagreb. Pogajanja se bodo nadaljevala.

Sklicanje narodne skupščine.

V vladnih krogih se trdi, da bo narodna skupščina sklicana 5. oktobra. Po drugi verziji pa se bo parlament sestel šele sredi oktobra.

Politične vesti.

+ Militarizem nove vlade. Vlada, v kateri sedi dr. Korošec kot min. podpredsednik, kot minister za prosveto in minister za vere v Jugoslaviji, ki vse prepovedujejo ubijanje, namerava v bodočem državnem proračunu zvišati postavke vojnega ministristva za 2 do 4 milijarde, dasi so dr. Korošec in tovariši svojčas vpili, koliko vojaštvo požre. To je bilo tedaj, ko je rabil dr. Korošec volilce. Sedaj pa, ko rabi bajonete kakor takrat, ko so pod njegovo patronanco kot prometnega ministra streljali na železničarje in ostalo delavstvo v Ljubljani na Zaloški cesti, ne piše več »Slovenec«, da bi bilo bolje zidati delavske hiše, graditi ceste in železnice, ampak pravi, da »še ni prišla ona zaželjena doba, ko države ne bodo imele potrebe vzdrževati velikih armad.« Sedaj ne piše več »Slovenec«, da je treba odpraviti militarizem, ker sede njegovi ljudje na vladi, ki morajo piskati, kakor jim drugi migajo, ako hočejo, da ne odlete, odkoder so prišli.

+ Kaj je s slovenskimi fanti v Makedoniji? Medtem ko radičevci zahtevajo, naj služijo hrvatski vojniki v domovini, so slovenski ministri in poslanci lepo tiho. Da, celo Nemci so se oglasili ter zahtevajo, naj služijo njihovi sinovi v Vojvodini. Jugoslovanski klub pa molči zato, da ne bi delal težkoč svojim tovarišem v vladi reda, zakona, pravice in mastnih dijet, to se pravi, gg. ministrom dr. Korošcu, Sušniku, dr. Kuloveu in Vesenjaku. Ubogi slovenski vojniki! Še bodo preganjali malarijo, uši in slabo menažo po Makedoniji, ljudski zastopniki jih puščajo v tujini, ker vidijo gorje samo pred volitvami, kadar se boje volilnih rezultatov.

+ Izpreobrnitev? Na seji III. komisije društva narodov, ki razpravlja v Ženevi razorožitveno vprašanje, je po govoricah angleškega delegata Parmoora in francoskega delegata Boncourta izjavil zunanji minister kraljevine SHS, dr. Voja Marinkovič, da je jugoslovanska vlada po odposlanem odgovoru na garancijsko pogodbo svoje nazore menjala in je kakor Macdonald sprejela ameriški načrt in nazor, koga se ima smatrati za napadaleca. Za napadaleca se ima smatrati onega, ki odkloni mednarodno raziščišče.

+ Proračun vojnega ministristva. V finančnem ministristvu se sedaj sestavlja proračun za leto 1925-26. Proračun vojnega ministristva znaša 4.000.100.000 dinarjev. Komisija je proračun vojnega ministristva zmanjšala za 70 milijonov.

+ Kaj je z Blerovim posojilom? Belgrajska »Samouprava« piše 16. t. m.: »V neklih listih je bilo objavljeno, da je finančni minister sklenil posojilo z Blerovo skupino in sicer popolnoma novo posojilo, neodvisno od obstoječe pogodbe o posojilu. To

bi bilo kratkoročno posojilo 3 milijonov dolarjev na podlagi blagajniških zapisov. O pogojih tega posojila se ne ve ničesar pozitivnega, temveč se samo trdi, da je eden izmed pogojev dovoljenje opcije za 6 mesecev glede izvedbe obstoječega državnega posojila, ki ga Blerova skupina še ni mogla izvesti. To važno vprašanje je rešila vlada takorekoč tajno, ne da bi dala javnosti kakaj pojasnila. Zahtevamo, da naj vlada takoj objavi vso pogodbo o tem posojilu, da bi se videlo, ali je imela zakonito pooblastilo za najemanje takih posojil. Šele potem bi se moglo soditi, ali je to posojilo koristno za našo državo in njen kredit.«

+ Radikalci in Stjepan Radič. Radikalna »Samouprava« piše z ozirom na nedeljski Radičev govor v Zagrebu med drugim: »Stjepan Radič je ponovno izjavil, da ne odstopa niti za las od svojega programa in da smatra ves sedanji eksperiment z Davidovičevo vlado kot etapo, ki bo dovedla radičevce k cilju, h kateremu Radič teži. Ta cilj je posebna hrvatska država, urejena kot republika in organizirana po principih sovjetskih republik. Poleg vsega truda, da bi ne izgovoril kakšno besedo, neprijetno vladi g. Davidoviča, Stjepan Radič vendar ni mogel na ljubo Davidoviču odstopiti od svojih glavnih zahtev. On javno zahteva republiko, posebno hrvatsko državo s hrvatskim parlamentom, in ko bi se ta njegova zahteva sprejela, potem bi došlo na vrsto vprašanje razmejitve med hrvatsko državo in srbsko državo. V vprašanju razmejitve je Stjepan Radič še odločnejši in odkrito dela za ustvaritev Velike Hrvatske in sicer ne Hrvatske, ki bi živela kakor pravi, v bratskem dogovoru s Srbijo, temveč Hrvatske, ki bi se takoj obrnila proti Srbiji. Drugače se ne more pojasniti aktivno sodelovanje Stjepana Radiča s Todorom Aleksandrovim in drugimi sovražniki naše države.« — Dalje pravi »Samouprava«: »Mi se danes ne obračamo več na uvidevnost članov vlade, temveč svoj protest proti novemu Radičevemu prihodu proti integriteti naše države naslavljamo na naš narod, na javno mnenje. Proti naši zedinjeni kraljevini, kakor se vidi po vsem, je skovana velika zarota. Ne gre samo za ustvaritev Velike Hrvatske, nego za okrnjenje in zadušitev Srbije. Česar ni mogla doseči Avstro-Ogrska niti s pomočjo nemškega cesarstva in sodelovanjem Bolgarske, to misli sedaj ustvariti Stjepan Radič. On bi morebiti že sedaj poskušal to ustvariti, toda edina ovira mu je, kakor sam pravi, sablja! Zakaj, kakor je krona izjavila v Surdulici, ne bo se tako lahko uničilo ono kar se je pridobilo s krvjo!«

+ Vlada pravice. Imenovanja učiteljev od ministristva za prosveto so dokazala ob začetku šolskega leta, da si dr. Korošec in tovariši predstavljajo pravico samo na ta način, da jo smejo biti deležni le njihovi pristaši. Imenovana je bila cela vrsta

učiteljev na vodilna mesta, četudi so imeli manj službenih let kakor pa sprosileci, ki niso kvalific. kot pridni obiskovalci in aplavderji dr. Koroščevih shodov. Način imenovanja pod novo vlado, ki se je označila za vlado pravice, se prav nič ne razlikuje od načina pod prejšnjimi vladami. Zato seveda ne bo nič čudno, ako bo po odhodu dr. Korošca prihodnji prosvetni minister protežiral zopet samo svoje podrepnike. To bi bilo končno tudi potrebno za ponoven dokaz, da ima pravica res zavezane oči in da sposobni in zaslužni ljudje ne smejo priti na boljša mesta, ako niso obenem tudi politični priganjači. Ali bodo taka imenovanja spadala tudi pod zakon o korupciji, je seveda malo verjetno.

+ Dr. Koroščeva metla. Iz Belgrada poročajo, da je pripravljen ukaz, s katerim bo odstavljen s svojega mesta višji šolski nadzornik v Ljubljani gospod Engelbert Gangl, z njim pa še več drugih šolskih nadzornikov.

+ Centralizem. Svoječasno je višji šolski svet hotel prevzeti provizorična imenovanja v svoj delokrog, da bi enotno in hitreje razporedil provizorično učiteljsvo po vsej Sloveniji. »Slovenec« je takrat kričal, da se jemlje vse pravice okrajnim šolskim svetom in se uvaja centralizem v šolsko upravo. Sedaj je dr. Korošec kot prosvetni minister, prenesel pravico teh imenovanj celo na ministristvo, da šef prosvete v Ljubljani nima pravice imenovati niti novincev. Tako so voditelji SLS, ki so se prej borili proti centralizmu, postali sedaj sami centralisti in uvajajo v šolstvo sistem, ki bo v resnici škodoval hitri in točni upravi.

Domače vesti.

— Vse p. n. naročnike, ki še niso poravnali naročnine za »Ljudski Tednik«, naprošamo, naj to čimprej store in se v to svrhu poslužijo poštne položnice, ki so bile nedavno priložene našemu listu. Kdor potrebuje poštne položnice, naj to sporoči upravi »Ljudskega Tednika«.

— Občinske volitve v Begunjah nad Cerknico. V nedeljo, dne 14. t. m. so bile v Begunjah nad Cerknico občinske volitve. Vložene so bile tri liste: SLS, gospodarska in kmetsko-delavska. Izmed 330 volilnih upravičencev se je udeležilo volitev 183 volicev in so dobile: SLS 120 glasov (11 odbornikov), gospodarska 22 glasov (2 odbornika), kmetsko-delavska 41 glasov (4 odbornike).

— Zahvala sklicateljev sestanka bivših vojakov iz svetovne vojne na Brezjah 31. avgusta t. l. Vsem, ki so pomagali prirediti krasno uspeli sestanek 31. avg. na Brezjah in vsem tovarišem, ki so se ga udeležili, izrekamo prisrčno zahvalo! Obenem sporočamo, da smo od prebitka darovali 1000 Din društvu invalidov, 1000 Din vojnim slepcem (od teh je bilo 544.50 Din posebej v ta namen zbranih na Brezjah), novo izvoljenemu odboru, ki naj bi dalje deloval v smislu sestanka, pa smo izročili ostalo svoto, v kateri je vključenih 1269 Din nabranih za spominsko ploščo na Brez-

+ Sklicanje okrožnih skupščin v Srbiji. V notranjem ministristvu je podpisan ukaz o sklicanju okrožnih skupščin v Srbiji in Črnigori. Skupščine se sestanejo 20. septembra. Sklicanje skupščin temelji na starem srbijanskem zak. in se skličejo skupščine, ki so bile izvoljene že leta 1911. Ukaz je v nasprotju z določili vidovdanske ustave. V vladnih krogih razmotrivajo tudi način, kako naj bi na Hrvatskem in v Slavoniji začele poslovati županijske skupščine. Za te kraje bo vlada sklicala županijske skupščine na podlagi zakona iz leta 1866.

+ Prepovedani komunistični shodi. Notranji minister je izdal novo odredbo na vse podrejene politične oblasti, da so vsi komunistični shodi prepovedani.

+ Kongres zemljarad. stranke se bo vršil v Belgradu 28. in 29. sept. Zemljaradniški klub bo na tem kongresu zavzel definitivno stališče k Davidovičevi vladi.

+ Kaj je z volitvami v ljubljanski občinski svet? Par mesecev je že minulo, odkar je razpuščen ljubljanski obč. svet, vlada je imenovala že drugega vladnega komisarja na magistratu, volitve pa še vseeno niso razpisane. Demokratizem, ki ga vladne stranke nosijo vedno na jeziki, se pač ne dokumentira na ta način, da se ljubljanskemu prebivalstvu jemlje vsaka možnost nadzorstva nad magistratnim delom. Ako je sedanja vlada obsodila razpust ljubljanskega obč. sveta z imenovanjem bivšega župana dr. Periča za vladnega komisarja, potem naj gre še korak dalje in naj poskrbi tudi za razpis volitev, da pride mestna uprava zopet v normalni tir.

jah. Prosimo vse Slovence, da odboru pomagajo z darovi izvrševati njegove dobrodelne namene v korist tistim, ki so vsled vojske največ trpeli. V odboru izvoljenem 31. avg. na Brezjah so gg.: Colarič (preds.), Bonač, Hafner, Jovan, Matičič, Pavlin, Sturm, Wagner, 1 invalid (ki ga določi društvo invalidov). — Ljubljana, 12. septembra 1924. — Sklicatelj.

— Spomenik češkim vojnim žrtvam v Kragujevcu. Dne 26. t. m. se vrši velika slavnost v Kragujevcu povodom odkritja spomenika češkim vojakom, ki so bili l. 1918, radi znanega upora uničeni od Avstrijcev. Slavnosti bo prisostvoval ministrski predsednik Davidovič in vojni minister Hadžič. Iz Prage bo prišlo večje odposlanstvo.

— Žeparji. Na sejmišču v Novem mestu je bila na zadnjem svinjskem sejmu posestnici Mariji Zupančičevi iz Žužemberka ukradena listnica z vsebino 22.500 Din v bankovcih. Istotam je bil posestnik Martin Pavčič iz Češene okraden za 15.000 Din.

— Zanimanje Angležev za Dalmačijo. Splitski listi poročajo, da namerava skupina angleških podjetnikov staviti naši vladi predlog, da na svoje stroške zgradi v roku treh let normalno železnico Belgrad-Sarajevo-Split-Sibenik ter obenem v Splitu in Sibeniku moderna pristanišča.

Nedvomni znaki

»Pravega :FRANCKOVEGA: kavnega pridačka« in sicer: ime »Franck« in »kavni mlinček« izražajo se posebno na novi, rjavo-modrobeli etiketi za zabožčke. — »Pravi :FRANCK: z mlinčkom« je nenadkriljiv v aromi, okusu in izdatnosti. —

Gospodarstvo.

g Carinjenje konj. Po točki 5. izvozne carinske tarife se carinijo konji, ki se izvažajo, po njihovi starosti (do 3 in preko 3 let). Ker so nastali dvomi, kako naj se postopa pri carinjenju konj, ki so v živinskem potnem listu označeni, da so stari 3 leta, odnosno kadar carinarnica dvomi, da so podatki o starosti pravilni, je generalna direkcija carin odredila nastopno: Konji, za katere je v živinskem potnem listu označeno, da so stari tri leta, se pri izvozu carinijo po postavki, ki velja za izvoz konj, starih preko 3 let. V primerih, v katerih carinarnica dvomi, da so podatki o starosti živine v živinskem potnem listu pravilni, naj se obrnejo do obmejnega živinozdravnika in zahtevajo od njega, da jih ogleda in uradno ugotovi starost za izvoz namenjenih konj (kobil).

g Točenje sadnega mošta. Po odloku generalne direkcije posrednih davkov z dne 15. julija 1924, št. 32.672, se sadni mošt ne more smatrati za alkoholno pijačo, vsled česar se za točenje sadnega mošta ne pobirajo takse po tarifnih postavkah 61., 62., 63., 64., 65., 66. in 67. taksne tarife, to je takozvane gostilniške takse, torej tudi točarinske takse.

g Olajšava za posetnike živinskega sejma v Sarajevu. Minister za promet je dovolil za posetnike sejma za živino in živalske izdelke, ki se bo vršil v Sarajevu od 21. do 23. t. m. 50 odstot. popust na vseh železnicah. Znižanje velja od 18. do 25. t. m. za posetnike kakor tudi za prevoz živine in živalskih pridelkov.

g Prepoved žitnega izvoza iz Rusije. Po vesteh iz Revala je izjavil ruski ljudski komisar za finance Sokolov, da se bo izvoz žita iz Rusije v kratkem prepovedal.

g Anketa o kmetijskih kreditih se je vršila v soboto in nedeljo v Belgradu pod vodstvom ministra za kmetijstvo in vode. Načrt poljedelske banke kot državne se je odklonil in so bili udeleženci naziranja, naj bi se osnovala združna banka, ki bi delala z združnimi zvezami. H koncu se je sklenilo, da naj država dovoli kmetijskim zadrugam kredit v znesku 50 milijonov Din, ki bi se pozneje vrnil poljedelski banki, ki se bo osnovala. Dalje se je zahtevalo, da se v nadzorni svet poštne hranilnice sprejme več članov Saveza kmetijskih zadrug. V odbor za izdelavo zakonskega načrta o kmetijskih kreditih so bili izvoljeni: Avramović, Tervalič, dr. Basaj, Pezin, dr. Prohazka in Todrovič.

g Ravnateljstvo državne kmetijske šole na Grmu in gospodinjske šole v Šmihelu javlja interesantom, da je za vstop v zimski oddelek na kmetijski šoli na Grmu že dovolj prosilcev, istotako je popolnoma zasedena tudi gospodinjska šola v Šmihelu in se ne sprejemajo prošnje za ta zavod več. V celotnem oddelku kmetijske šole na Grmu in pa še dovolj mest na razpolago in se vabijo zlasti maldeniči iz vinorodnih krajev, da vlagajo prošnje za vstop v letošnje šole. Učenci se v letošnji šoli dosti več naučijo kot v zimski, ker vidijo vsa dela v gospo-

darstvu tudi praktično izvajati, česar v zimskem času ni. Prošnje je vlagati do 1. oktobra t. l. pri ravnateljstvu šole.

g Državna kmetijska šola na Grmu (Novo mesto) naznanja, da je rok za vlaganje prošnje za šolsko leto 1924 in 1925 podaljšan do 1. oktobra t. l. Ker se je zakasnila rešitev poljedelskega ministrstva glede uredbe šole in glede vzdrževalne pristojbine in se je šolsko leto vsled tega pozno razpisalo, se tem potom rok podaljšuje. Opozorjamo kmetovalce, da je prilika za izobrazbo kmetijskih sinov izredno ugodna, ker so vzdrževalni stroški določeni samo na 75 Din mesečno in se bodo šolali učenci skoraj zastonj. Dosedaj je izpraznjenih še nekaj mest v obeh zimskih tečajih, zlasti so pa še na razpolago brezplačna mesta v letošnji šoli. Slovenski kmetje! Ne zamudite priložnosti in pošljite svoje sinove v kmetijsko šolo! Ne zaprite jim v boljše življenje kot ga imate sami vrat, katera so jim odprta nastezaj, da se strokovno izobrazijo.

g Avstrijske pristojbine za potne vizume. Avstrijski konzulat v Ljubljani objavlja, da znašajo od 15. septembra t. l. dalje pristojbine za potovanje v Avstrijo in sicer za dvanajst mesečni in za neomejeno število potovanj veljavni vizum 10 zlatih frankov = 170.— dinarjev, za dvanajst mesečni ter za eno potovanje veljavni vizum 5 zlatih frankov = 85 dinarjev in za eno potovanje skozi Avstrijo 1 zlati frank = 17 dinarjev. Razum tega stopijo v porabo namesto dosedanje oblike vizuma vizumske znamke, katere se od pristojne oblasti prilepijo in na katere se pritisne uradni pečat. Pristojbine, katere se po določeni kurzni vrednosti vedno preračunajo, se uporabljajo z malimi izjemami (Združene države, Rusija, Poljska, Lichtenstein in Holandsko) za potne liste vseh držav.

g Letošnja letina na Češkoslovaškem. Po uradnih statističnih podatkih je Češkoslovaška pridelala letos (lani) 930.000 t (980.000 t) pšenice, 1.180.000 t (1.350.000 t) rži, 1.040.000 t (1.270.000 t) ječmena in 1.230.000 t (1.330.000 t) ovsa. — Letošnja letina je bila torej na Češkoslovaškem slabjša nego lani, vsled česar bo prisiljena uvoziti iz inozemstva večje množine žita in mlevskih izdelkov nego lani.

g Sporazum o Blerovem posojilu je bil podpisan v Belgradu 5. septembra. Pogajanja med našo vlado in predstavnikmi Blerove skupine za izplačilo ostalih obrokov posojila so se vršila dolgo časa in so se dne 9. t. m. z uspehom končala. Blerova skupina da na razpolago takoj manjši del posojila, večji del pa po dogovorjeni dobi. Prvi rok se porabi za dovršenje započetih železniških prog.

g Zlata pariteta srednjeevropskih držav. — Naša kraljevina: 1 zlati dinar = 17 papirnatih dinarjev; Češkoslovaška 1 zlata krona = 6.90 papirnatih kron; Avstrija: 1 zlata krona = 14.400 zlatih kron; Ogrska: 1 zlata krona = 17.000 p. kron; Rumunija: 1 zlati lej = 42 p. lejev; Italija: 1 zlata lira = 4.35 p. lir; Poljska: 1 zlat = 1.800.000 p. mark.

let v krizi. Zato se mora ob priliki sklepanja trgovinskih pogodb s sosednimi državami poskušati doseči rešitev vinske krize. Minister je prosil za konkretne predloge. Vinska kriza letos spričo slabe letine ne bo prišla tako do izraza, vendar grozi opasnost zopet prihodnje leto.

Oficijelno poročilo ministrstva za poljedelstvo in vode je podal na-

čelnik v istem ministrstvu Božidar Rankovič. Po uradnih podatkih znaša površina vinogradov v državi okrog 200.000 ha, celokupni pridelek pa okrog 4.5 mil. hektolitrov ali povprečno 27 hl na hl. Od vsega je z ameriško trto nasajeno 120.933.05 ha. Vrednost naše vinske produkcije dosega 1 milijardo dinarjev ali 8000 Din na ha. Naš vinski izvoz se je v zadnjih štirih letih razvijal tako-le:

V letu 1920. se je izvozilo 20.646 hl v vrednosti 6.932.830 Din; v letu 1921. 19.112 hl v vrednosti 5.595.783 Din; v letu 1922. 85.267 hl v vrednosti vsote 34.310.181 Din; v letu 1923. 25.978 hl v vrednosti 14.671.765 Din.

Naše vinogradništvo še vedno ni doseglo viška svojega razvoja in še more napredovati.

Glavni vzrok vinske krize je odcep naših najpomembnejših vinogradniških pokrajin v Vojvodini, Dalmaciji in Sloveniji od dosedanjih izključnih tržišč v Avstriji. Drugi vzrok je gospodarska onemoglost glavnih konzumentov v državi. Ako vino ne bo več luksuzni predmet za defavstvo, uradništvo, trgovstvo, kmetovalce in obrtnike, tudi ne bo pri nas več vinske krize. Kot najvažnejši vzrok vinske krize je navajati slabo nenotno kakovost naših vin. Ta pomembni nedostatek bi se mogel odstraniti le potom industrijalizacije vinske produkcije.

Ministrstvo za poljedelstvo in vode se je prizadevalo da pridobi za naša vina nova tržišča v inozemstvu. V to svrhu se je sklenila pogodba s Češkoslovaško glede izvoza vina, v trgovinski pogodbi z Italjo je uvoz italijanskih vin omejen; dalje je tudi prometno ministrstvo znižalo tarife za vinski transport za 50 odstotkov. To znižanje tarif je stopilo 15. t. m. v veljavo.

Za tem se je razvila debata. Kosta Mandulič iz Vršca je izjavil, da poročilo ministrstva za poljedelstvo in vode ni točno. Celokupna produkcija države se more v dobrih letih ceniti komaj na 3 do 3.5 milijona hl; od tega odpade 2.5 milijona hl na domači konzum. Nadalje se je debatiralo o specialnih kurzih za vinogradnike, o vinskem zakonu. O vinskem zakonu je izjavil minister, da se že izdeluje. Anketa se je nadaljevala tudi naslednji dan.

Ljubljanska porota.

Al. Jerančič obsojen na štiri leta ječe. V ponedeljek se je vršila pred ljubljansko poroto razprava proti 20 letnemu Al. Jerančiču, sinu ljubljanskega trgovca, ki je bil obdolžen umora blagajničarke v kinu Matiča Fanike Petkovškove. Za razpravo je vladalo med ljubljanskim občinstvom veliko zanimanje. Pred sodno palačo so se ves dan zbirale velike množice ljudstva, ki so hotele priti v porotno dvorano. Največji naval občinstva je bil zvečer, ko se je zbralo pred sodnico nad tisoč ljudi. Pozno v noči so po-

rotniki vprašanje o umoru zanikali s 6 glasovi proti 6 glasovom, soglasno pa potrdili vprašanje, ali je obdolženec, ne sicer v namenu Petkovškovo umoriti, vendar pa drugače v sovražnem namenu tako ravnal, da je iz tega sledila njena smrt. Na podlagi tega je sodišče obsodilo Alojzija Jerančiča zaradi uboja Fanike Petkovškove na 4 leta težke ječe in na povrnitev stroškov. Obsodba se je izrekla ob pol 3. uri zjutraj v nabitno natlačeni dvorani.

Na vislice obsojen. V dva dni trajajoči razpravi je porotno sodišče obsodilo posestnika Janeza Kristana, ki je v gozdu pri Sp. Pirničah umoril ženo posestnika Zevnika ter ji oropal večjo vsoto denarja, na smrt na vešalih. Porotniki so vprašanje glede hudodelstva goljufije potrdili z 11 glasovi proti 1 glasu, vprašanje o roparskem umoru pa so potrdili soglasno.

Tržne cene.

Živina. Zagrebške cene preteklega tedna za kg žive teže: biki 12 do 14, junice I. 13.5 do 15, II. 12 do 13.5, krave, domače I. 13 do 14, II. 11.5 do 12.5, III. 8 do 10, bosanske II. 9 do 11, III. 7 do 8, voli, domači I. 15 do 15.5, II. 12.5 do 13.5, III. 10 do 12, bosanski I. 12 do 13.5, II. 10 do 11.75, III. 7 do 9, teleta I. 20 do 21, II. 17 do 19, svinje debele 23 do 24, mesne 20 do 21, sremške 24 do 25, prašci do 1 leta 18.75 do 28, nad 1 letom 17.5 do 20 Din. — Konji za komad: težki tovarni 12.000, lahki 7000 do 8400, kmečki 6800 do 8000, lahki vozni 3000 do 6700, težki 7000 do 9500, žrebeta do 1 leta 2200 do 3000, do 2 let 2800 do 3800, do 3 let 4000 do 5000, do 4 let 5000 do 7000 dinarjev. Konje za klanje 4 do 4.25 dinarjev/kg žive teže.

Krma. Zagrebške cene preteklega tedna: detelja in lucerna 125 do 138, seno I. 90 do 100, II. 75 do 80, otava 100 do 105 Din za 100 kg.

Žito. Trgovina s pšenico stoji v znamenju rastočega dinarja in velikega pomanjkanja denarja. Izvozniki se združujejo pred nakupi, ker delajo kupčije lahko samo v tuji valuti ter nimajo vsled tega nikake baze za kalkulacijo. Oni čakajo, da se dinar stabilizira. Mlini, ki tarnajo o slabih kupcijah v tuzemstvu, iz istih razlogov ne kupujejo ničesar. Pšenica bi se nakupovala le v slučaju, ako bi cene znatno padle. Opažati je sicer malo nazadovanje cen, kar pa ne zadostuje, da bi dovedlo izvoznike in mline do nakupov. Pšenica notira 3.55 do 3.60 Din, v Srbiji 3.10 Din. Ječmen dobre kvalitete 63 do 64 kg težak se išče v Bački po 3.75 Din. Tega blaga pa je na razpolago le malo. Navadno je ječmen lažji ter cenejši. Za oves se zahteva 2.80 Din. Promet z ovsem ni posebno živahen. Koruza se išče le v malih množinah za tuzemstvo po 2.85 do 2.90 Din. Tudi tega blaga se malo izvažajo. Trgovina z moko trpi istotako vsled rastočega dinarja in denarnega pomanjkanja. Konzum se pred nakupi vzdržuje, ker pričakuje nižjih cen. Vsaka izprememba pa je v škodo mlinski industriji. Italijanska moka zopet prihaja v Dalmacijo, ker je lira cenejša in deluje Italija na to, da obdrži zvezo s temi kraji.

Vinogradništvo.

Na iniciativo ministrstva za poljedelstvo in vode se je pričela 14. t. m. v Belgradu in dvorani razredne loterije anketa zastopnikov vinogradništva iz vseh pokrajin države. Sestanek je otvoril minister za poljedelstvo in vode dr. Kulovec, ki je naglašal, da se nahaja naše vinogradništvo že več

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«. — Odgovorni urednik Fr. Jereb. — Tisk J. Blasnik nasl. v Ljubljani.

KAR NE VEŠ, VPRAŠAJ

Univerzalni Informativni Biro

„ARGUS“
Knez Mihailova ul. 35. — Tel. 6-25

BEOGRAD

(Pasaž Akademije Nauka.)

Ceneno češko perje!

1 kg sivnega opuljenega perja 70 Din, na pol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 120 in 150 Din, mehko jak puh 200 in 225 Din, boljša vrsta 275 Din. —

Posiljate carine prosto, proti povzetju od 300 Din naprej poštne prosto. Vzorec zastonj. Blago se tudi zamenja in nevršeče vzame nazaj. — Naročila samo na Benedikt Sachsel, Lobez št. 78 kot Pizna! Češkoslovaška. — Poštne pošiljke grede iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Priporoča se mizarstvo

ERMAN & ARHAR

St. Vid, nad Ljubljano 4.

za vsa stavbna in pohištvena dela. Stalna zaloga pohištva in tapetniških izdelkov. Cene nizke! Delo solidno!

Načrti in preračuni brezplačno.

PISALNE STROJE

najcenejše v specialni mehanični delavnici za popravilo pisalnih, računskih in drugih strojev

LUDOVIK BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, I.

Barvne trakove, karbon-papir-indigo, ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.